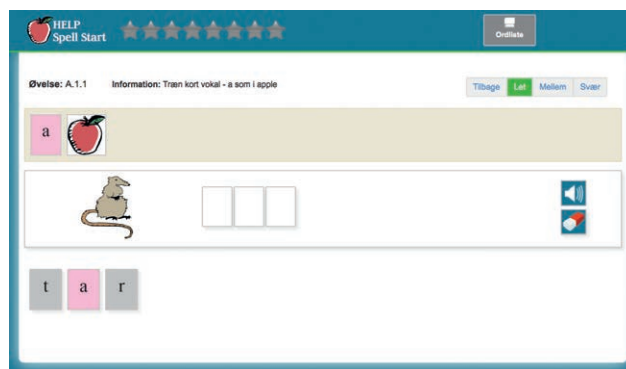

Vejledning til HELP Spell Start

HELP Spell Start bygger på de samme pædagogiske principper som undervisningsmaterialet HELP Start. HELP Spell Start indgår i det samlede HELP Start materiale, men kan også anvendes uafhængigt til enkeltelever eller til grupper.

Pædagogiske principper bag HELP Start

For elever med ordblindhed er det ikke tilstrækkeligt med de almindelige metoder i engelskundervisningen. Derfor må vi bygge på de principper, som forskningen har vist har effekt. Nedenstående pædagogiske principper er hentet fra bogen Dysleksi – fra teori til praksis (Høien, Lundberg, 1998), og de ligger til grund for metodikken i HELP Start.

- Fonologisk/fonematisk grundarbejde – koblingen lyd/bogstav og manipulation (analyse og syntese) af de enkelte sproglyde
- Multisensorisk stimulering og teknikker
- Gradvis progression – et element ad gangen
- Overindlæring for automatisering af kundskaber
- Direkte undervisning, individuelt tilrettelagt, eneundervisning eller i små grupper

Metoden i HELP Start

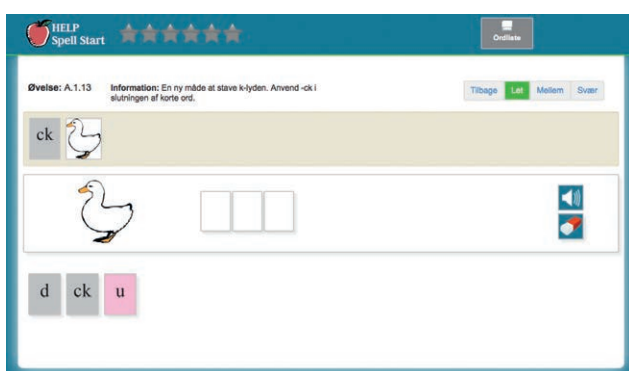
- Det fonematiske grundarbejde sker først og fremmest ved, at koblingen mellem bogstaver og lyd forklares og demonstreres med tavlekortene i materialet. Lydkoden i engelsk bliver synlig og bogstaveligt talt håndgribelig.
- Undervisningen skal være multisensorisk, det vil sige benytte så mange sanser som muligt for at opnå en bedre indlæring. Der bruges flere forskellige multisensoriske teknikker i undervisningen blandt andet »tapping«, hvilket betyder at lydere med fingrene. Eleven får med »tapping« en strategi til at fastholde opmærksomheden på sproglydene i arbejdshukommelsen og en taktil/kinæstetisk fornemmelse for, hvad der sker, når lydene sættes sammen. At se, høre, gøre, røre og sige er kodeordene for undervisningen.
- Gradvis progression betyder, at man kun fokuserer på ét undervisningselement ad gangen.
- Det gør man for, at eleven skal have tilstrækkelig tid til at forstå den nye viden, bearbejde den og forhåbentlig også overindlære den. Ingen forlader et trin uden at have forstået og lært det.
- Overindlæring sker først, efter at ny information og viden er blevet bearbejdet, så det kan automatiseres og generaliseres. For elever med ordblindhed bliver dette trin ofte sprunget over i den almindelige undervisning. Klassen eller gruppen går videre, længe før eleven, der har svært ved det, har nået at optage og fastholde den nye viden. Denne viden går derfor let og hurtigt tabt igen.
- I direkte undervisning har læreren ansvaret for at udvælge den ny information, og med hvilken hastighed progressionen sker, hvilke øvelser der er passende osv. Læreren er den, som har overblikket og indsigten i den enkelte elevs behov. Sammenlign de engelske ord »teach« og »learn«, som tydeligt viser, at det er to forskellige processer, som sker samtidig i klasseværelset. Elever, som ikke selv får styr på den engelske alfabetiske kode, har et stort behov for direkte lærerstyret undervisning, dvs. teaching.

Sådan fungerer HELP Spell Start

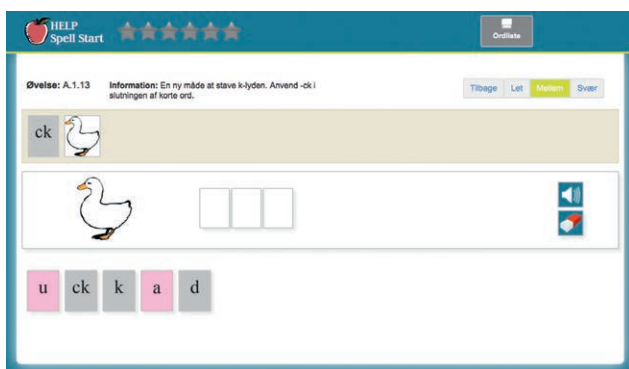
SPELL Start træner koblingen mellem lyd og bogstav. Eleven skal høre et engelsk ord og derefter danne ordet ved at klikke på de rigtige bogstaver. Det kan være bestemte vokaler, konsonanter eller endelser. I HELP Spell Start trænes ca. 700 ord.

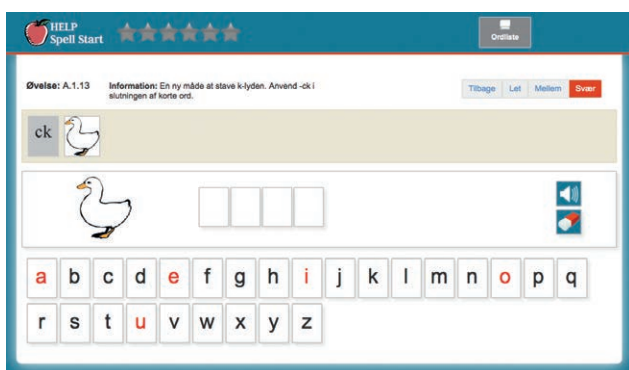
Det første eleven skal gøre er at vælge sværhedsgrad: let/grøn, mellem/gul eller svær/rød.

I de lette øvelser kan eleven kun vælge mellem de bogstaver og lyde, som findes i det aktuelle ord. Eleven kan lytte til lydene, efterhånden som de danner ordet.

På det mellemste niveau er der (som distraktion) tilføjet et eller flere bogstaver, der ikke er med i ordet.

I de sværeste øvelser vises hele alfabetet, og her får eleven ikke mulighed for at høre de enkelte bogstavers lyde. Eleven må derfor selv sætte lyd til bogstaverne.

Man kan ændre sværhedsgraden når som helst. Bemærk at sværhedsgraderne ikke er koblet til niveauinddelingen i HELP Start, men er forskellige måder at arbejde med øvelserne, som er tilpasset den enkelte elev på niveauerne A-F.

Arbejdsgangen kan fx se sådan ud:

Let A 1.1 → Mellem A 1.1 → Svær A 1.1 → Let A 1.2 → Middel A 1.2 → Svær A 1.2 osv.

Det er ikke alle elever, der har behov for at træne på det lette niveau, og de kan gå direkte til mellemniveauet. For at høre ordet igen, skal man klikke på højtaleren. For at slette et forkert bogstav, skal man klikke på viskelæderet.

HELP Spell Start som en del af HELP Start

HELP Spell Start imødekommer behovet for overindlæring og automatisering. Ved at øge mængden af øvelsesmateriale og indføre nye former for træning, forbedres mulighederne for, at eleven gør fremskridt. Ved at arbejde med øvelser med lydkortene fra HELP Start, forstærkes koblingen mellem lyd og bogstav yderligere.

HELP Spell Start følger progressionen og niveauinddelingen i HELP Start. Ordene som eleven træner forekommer alle i HELP Start.

Øvelserne i HELP Spell Start er enklere end øvelserne i det andet computerprogram til HELP Start, »Træn Stavning/Sikker på lyden«, og det giver elever med store vanskeligheder mulighed for at arbejde med HELP Start. Ved at træne med HELP Spell Start kan eleven på hvert niveau i HELP Start blive så sikker i koblingen mellem lyd og bogstav, at eleven kan gå videre med »Træn Stavning/Sikker på lyden«. HELP Spell Start har samme niveauinddeling som tekst- og arbejdsbøgerne i HELP Start.

At anvende HELP Spell Start alene

HELP Spell Start kan også anvendes som et uafhængigt program. En anvendelsesmulighed er for elever, hvor skolen vurderer, at HELP Start ikke er nødvendigt, men hvor eleven stadig har brug for ekstra hjælp til at træne koblingen mellem lyd og bogstav i engelsk. Programmet er let at bruge og passer derfor godt til gruppe- og klasseundervisning. HELP Spell Start er også et godt redskab til individuel træning i engelsk stavning.

Øvelserne i HELP Spell Start

Niveau A

- A.1.1: Træn kort vokal – a som i apple
- A.1.2: k-lyden staves oftest med c
- A.1.3: Træn kort vokal – i som i in
- A.1.4: Træn kort vokal – o som i on
- A.1.5: Træn kort vokal – e som i egg
- A.1.6: Træn kort vokal – u som i up
- A.1.7: kk-lyden staves med c som i cat og med k før e og i som i Ken og Kim.
- A.1.8: v som i van eller w som i window
- A.1.9: x udtales /ks/ som i slutningen af boks. z udtales /z/ som i bzzz
- A.1.10: j udtales /dj/ som i jeans. y udtales /j/ som i yellow
- A.1.11: Træn ord uden billeder. Lyt godt efter vokalen.
- A.1.12: Nonsensord betyder ingenting. Prøv at skrive dem alligevel.
- A.1.13: En ny måde at stave k-lyden. Anvend -ck i slutningen af korte ord.
- A.1.14: q og u er altid sammen og udtales /kw/
- A.1.15: Digrafen sh – som i shoe og ship
- A.1.16: Digrafen ch – som i church og chat

- A.1.17: Digraferne sh og ch
- A.1.18: Digraferne wh – som i when
- A.1.19: Digraferne th har to lyde /ð/ som i this og /θ/ som i thumb
- A.1.20: Nonsensord betyder ingenting. Prøv at skrive dem alligevel.
- A.2.1: Dobbeltkonsonant i slutningen af korte ord -ff,-ll,-ss
- A.2.2: Anderledes a- udtales /år/ før -ll
- A.2.3: Nu kan du stave mange navne.
- A.3.1: Med endelsen -s kan man danne flertal
- A.3.2: Udsagnsord i nutid får endelsen -s ved he, she, it

Niveau B

- B.1.1: Ord med to konsonanter i slutningen
- B.1.2: Ord med to konsonanter i begyndelsen
- B.1.3: Endelsen -s
- B.1.4: To konsonanter i begyndelsen og i slutningen af ord
- B.1.5: Nonsensord betyder ingenting. Prøv at skrive dem alligevel.
- B.2.1: /ng/-lyden kan staves med ng
- B.2.2: /ng/-lyden staves med n før k
- B.2.3: /ng/-lyden staves med -ng som i ring og med -n som i rink
- B.3.1: Vokalen udtales nogle gange /ai/
- B.3.2: Vokalen o udtales nogle gange /åu/
- B.4.1: 3 konsonanter i træk
- B.5.1: Trigraferne -tch
- B.6.1: w påvirker a – lyder næsten som /år/

Niveau C

- C.1.1: To ord bliver et ord
- C.1.2: Træn tastavelsesord med kort vokal
- C.1.3: Tastavelsesord med kort vokal
- C.1.4: Med endelsen -s kan man danne flertal
- C.1.5: Endelsen -es efter -s -x -sh -ch -tch
- C.1.6: Nonsensord betyder ingenting. Prøv at skrive dem alligevel.
- C.2.1: Ord som slutter med -ct
- C.3.1: Længere ord med kort vokal
- C.4.1: Endelsen -ing fortæller, at noget er i færd med at ske
- C.5.1: Endelsen -ed sætter udsagnsordet i datid

D Niveau

- D.1.1: Lange vokaler
- D.1.2: y kan være en lang vokal
- D.1.3: y kan både være en konsonant og en vokal
- D.1.4: Træn mere med lang vokal i korte ord
- D.1.5: Nogle gange er vokalen lang, andre gange kort
- D.1.6: Nonsensord med lang vokal
- D.2.1: Vokalen y kan udtales på to måder /ī/ som i cry og /i/ som i baby
- D.3.1: Lange og korte vokaler i flerstavellesord
- D.4.1: Træn længere ord. Vokalen kan være lang eller kort
- D.5.1: y ændres til i før endelsen -es
- D.6.1: Endelsen -ing fortæller, at noget er i færd med at ske

E Niveau

- E.1.1: Et magisk e gør sin entré! Stumt e gør første vokal lang.
- E.1.2: Træn mere med ord med stumt e
- E.1.3: Langt u kan udtales på to måder.

- E.1.4: c udtales /s/ før e
- E.1.5: Endelsen -s
- E.2.1: Magisk e i længere ord
- E.2.2: Stumt e falder væk, når endelsen begynder med en vokal
- E.2.3: Det er nok med ét e. Stumt e falder væk, når endelsen begynder med e.
- E.2.4: Nonsensord betyder ingenting. Prøv at skrive dem alligevel.
- E.3.1: Engelske ord kan ikke slutte på v. Derfor tilføjer man et stumt e.
- E.4.1: o lyder anderledes i disse ord, næsten som /u/ i up.
- E.4.2: c udtales /s/ før e, i, y
- E.4.3: c kan udtales som /k/ og som /s/
- E.5.1: g kan udtales /dʒ/ før e,i,y
- E.5.2: -dge udtales /dʒ/
- E.6.1: ph udtales /f/
- E.7.1: -igh udtales /ɪ/

F Niveau

- F.1.1: r påvirker vokalen – ar
- F.1.2: r påvirker vokalen – or
- F.1.3: r påvirker vokalen –er, udtales »øh«
- F.1.4: r påvirker vokalen – ir, udtales »øh«
- F.1.5: r påvirker vokalen – ur, udtales »øh«
- F.1.6: r påvirker også vokalen i længere ord
- F.1.7: er, ir, ur og or udtales nogle gange »øh«
- F.1.8: Almindelig kort vokal før -rr
- F.2.1: ai udtales /ā/ midt i ord
- F.2.2: air udtales /ǣ/
- F.2.3: ay udtales /ā/ i slutningen af ord
- F.2.4: aw udtales /år/
- F.2.5: au udtales /år/ midt i eller i begyndelsen af ord
- F.2.6: ea kan udtales /ē/ som i tea
- F.2.7: ea kan udtales /ě/ som i head
- F.2.8: ear kan udtales »øh« som i pearl
- F.2.9: ear kan udtales /ē/ som i tear
- F.2.10: ear kan udtales /ǣ/ som i pear
- F.2.11: ee udtales /ē/
- F.2.12: Ord som udtales ens, men staves forskelligt. ea og ee udtales /ē/
- F.2.13: ei, eigh og ey udtales /ā/
- F.2.14: ew udtales /ū/ eller /u:/
- F.2.15: ie kan udtales /ē/
- F.2.16: ie kan udtales /ī/
- F.2.17: oa udtales /ō/
- F.2.18: oo udtales /u:/
- F.2.19: oo udtales nogle gange kort
- F.2.20: ou udtales /au/ midt i ord
- F.2.21: ow kan udtales /au/
- F.2.22: ow kan udtales /ō/ som i snow
- F.2.23: oi udtales /øj/ midt i ord
- F.2.24: oy udtales /øj/ i slutningen af ord
- F.2.25: ue og ui udtales /u:/
- F.2.26: a udtales næsten som »øh« i begyndelsen af mange ord
- F.3.1: Endelsen -ed har tre lyde
- F.3.2: Endelserne -er og -est på tillægsord
- F.3.3: Endelsen -ly på biord